

Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallol

Museu del Cinema - C/ Séquia, 1 - 17001 Girona - Tel.: 972 412 777

a/e: info@museudelcinema.cat i comunicació@museudelcinema.cat

Dossier de premsa

SUMARI

Introducció

Crèdits

Contingut de l'exposició

Relació d'imatges exposades

La col·lecció Vicenç Arroyo

Relació de pel·lícules i sèries citades en els audiovisuals

En segon pla

Actrius i actors secundaris a la història del cinema

Els protagonistes no serien complets sense ells.

Sovint a l'ombra, però essencials per donar força, ritme i emoció a la història, els actors i actrius secundaris són peces clau del cinema i de la ficció audiovisual.

Aquesta exposició és un homenatge a tots aquells intèrprets que, sense ocupar el centre de l'escena, aporten solidesa i profunditat a les històries que ens commouen.

Hi descobrirem els secundaris del cinema clàssic, els guanyadors d'Oscars per papers breus, però memorables; els grans antagonistes que, en algunes pel·lícules, han arribat a l'altura dels protagonistes, i també actors de repartiment que han esdevingut estrelles en sèries de televisió.

Us convidem a conèixer les actrius i els actors secundaris. Sense ells, cap relat seria igual.

Crèdits

Producció: Museu del Cinema

Comissari: Jordi Dorca

Coordinació: Jordi Pons

Documentació de les col·leccions i conservació: Montse Puigdevall

Disseny: Cristina Masferrer

Muntatges audiovisuals: Salvador Àngel

Muntatge expositiu: Rafel d'Arquer

Imatges originals exposades: Fons del Museu del Cinema, Col·lecció Vicenç Arroyo

*la imatge Roland Gilbert és una donació Pere Corominas Montserrat

*la imatge d'Anthony Perkins prové del fons del Museu del Cinema, Col·lecció Alfred Barrós Allué

Dates: del 19 de novembre de 2025 al 24 de maig de 2026

Horari: de dimarts a dissabte de 10.00 a 18.00 i diumenges de 10.00 a 14.00

Actors i actrius secundàries: presències imprescindibles

Segons el *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC2), el terme *secundari* es defineix com aquell «que ve en segon lloc» o «que és menys important que els altres».

És una definició ingrata, que pot transmetre una percepció injusta. No fa prou justícia a la importància dels personatges secundaris en la creació dramàtica i audiovisual.

En canvi, el terme anglès *supporting player* és més revelador. Fa referència a qui dona suport al protagonista, sigui com a aliat, sigui com a antagonista. Sense aquests rols que l'acompanyen, l'impulsen, li fan de contrapunt o el desafien, el personatge principal no pot existir plenament.

Hi ha, doncs, una dependència narrativa i un joc de miralls: l'un es defineix a través de l'altre.

Els actors o actrius secundaris assumeixen un paper amb identitat pròpia i una funció específica dins del relat. Tot i no compartir les característiques centrals del protagonista, contribueixen de manera decisiva a l'estructura, la profunditat i la dimensió humana de la història. Encara que no sempre sigui imprescindible per a l'acció principal, la seva presència enriqueix la trama i n'augmenta la versemblança i la força emocional.

Dins d'aquest univers n'hi trobem de repartiment, amb intervencions més extenses; amb petites parts, sovint amb només una frase o dues; figurants, que donen vida visual a l'escena sense parlar; i cameos: aparicions puntuals de persones conegudes amb valor simbòlic, humorístic o narratiu.

Aquesta exposició ret homenatge a tots aquests intèrprets, sovint invisibilitzats, però essencials.

Us convidem a descobrir-ne els rostres, les veus i els matisos. I a reconèixer la força d'aquells que, des del marge aparent, sostenen la ficció que ens emociona.

Els secundaris al cinema clàssic

Quan el cinema va deixar de ser un simple espectacle de fira, les històries es van fer més complexes i més llargues. Amb l'arribada dels llargmetratges, van caldre nous personatges per cobrir els moments en què els protagonistes no eren a escena.

L'era dels grans estudis va intensificar la producció cinematogràfica, amb nombrosos rodatges setmanals. Això va generar la necessitat d'una àmplia nòmina d'actors i actrius per a papers secundaris. Amb menys metratge i espai dramàtic, aquests rols es van tornar sovint arquetípics i els intèrprets s'hi van especialitzar, segons les seves característiques físiques i interpretatives.

Aquest període va ser l'esplendor dels secundaris, que esdevingueren imprescindibles en les grans produccions de gènere. Aportaven solidesa i versemblança a l'univers filmic, i molts van acabar convertint-se en referents dins de rols concrets.

Hi trobem figures d'autoritat, com els germans Ethel, Lionel i John Barrymore, o encara Walter Huston; també dones fortes i inquietants, com Judith Anderson o Agnes Moorehead; personatges còmics, com Edward Everett Horton, Thelma Ritter o S. Z. Sakall; personatges malvats i misteriosos, com Peter Lorre, Basil Rathbone o Claude Rains, i secundaris versàtils i entranyables, com Thomas Mitchell, Jane Darwell o Frank Morgan.

També van destacar actrius com Gloria Grahame, Edna May Oliver o Maria Ouspenskaya, i actors com Ward Bond, Ernest Borgnine, George Sanders o Leo G. Carroll. Cadascun va deixar una empremta única en rols que, tot i no ser centrals, reforçaven el relat i captivaven el públic.

El seu carisma, la seva presència i la seva professionalitat van consolidar el valor dels secundaris com a peces fonamentals del cinema clàssic.

El secundari roba el protagonisme

Malgrat disposar de menys temps en pantalla, alguns actors i actrius secundaris deixen una empremta inesborrable. Amb interpretacions brillants i plenes de carisma, poden arribar a eclipsar els protagonistes i esdevenir icones del cinema.

Hi ha casos en què la força interpretativa del secundari —tant pel que fa al personatge com a l'interpret— capta tota l'atenció de l'espectador. Encara que el guió no els situï al centre del relat, la seva presència transforma profundament la pel·lícula.

Rita Moreno a *West Side Story* (1961), Max von Sydow a *The Exorcist* (1973) o Vanessa Redgrave a *Julia* (1977) són exemples de presències secundàries que aporten una intensitat emocional única.

Actors com Christopher Walken (*The Deer Hunter*), Robin Williams (*Good Will Hunting*), Pat Morita (*The Karate Kid*), Jared Leto (*Dallas Buyers Club*) o Uma Thurman (*Pulp Fiction*) han protagonitzat moments que perduren en la memòria col·lectiva, tot i no ser els personatges principals.

Altres interpretacions destacades, com les de Robert De Niro a *The Godfather: Part II*, J. K. Simmons a *Whiplash*, Marilyn Monroe a *Some Like It Hot* o Bela Lugosi a *Ed Wood*, mostren la potència dramàtica i simbòlica dels secundaris.

Aquests intèrprets evidencien que, quan un paper està ben construït i és interpretat amb talent, pot adquirir una força colossal. No cal ser protagonista per marcar la història del cinema ni per quedar gravat en la memòria de l'espectador.

Antagonistes: els secundaris que fan avançar la història

L'antagonista no és només el «dolent» de la pel·lícula; és una figura clau que impulsa la narrativa, posa a prova l'interpret principal i crea el conflicte que fa avançar la història. Sense ell, no hi ha tensió, ni evolució ni drama. Com més complex és l'antagonista, més profund és el viatge del protagonista.

El cinema n'ha explorat totes les formes: des dels interns (traumes, pors) fins a figures externes poderoses. Aquests antagonistes, sovint secundaris, actuen com a miralls distorsionats del protagonista, el desafien i l'obliguen a reaccionar, créixer o enfrontar-se a si mateix.

Molts d'aquests rols han estat interpretats per actors i actrius que han deixat empremta. En trobem de psicològics i manipuladors com Hannibal Lecter (*The Silence of the Lambs*), Norman Bates (*Psycho*), John Doe (*Se7en*) o Annie Wilkes (*Misery*), que turmenten emocionalment els protagonistes.

D'altres impacten per la seva força física o presència implacable: el T-800 (*The Terminator*), Jack Torrance (*The Shining*), Anton Chigurh (*No Country for Old Men*) o Darth Vader (*Star Wars*), icones del mal absolut o de la bogeria.

També n'hi ha de freds i calculadors: Hans Landa (*Inglourious Basterds*), Hans Gruber (*Die Hard*), Catherine Tramell (*Basic Instinct*), Amy Dunne (*Gone Girl*), Alex Forrest (*Fatal Attraction*) o Elle Driver (*Kill Bill*), que combinen intel·ligència i crueltat.

Finalment, figures com la Bruixa de l'Est (*The Wizard of Oz*) o Amon Göth (*Schindler's List*) són símbols del mal arquetípic i institucionalitzat.

Tots ells demostren que un secundari pot ser el pilar de la història. Són l'ombra que defineix la llum, la força que dona sentit al conflicte i que fa avançar el relat.

Secundaris de cinema, principals a la televisió

En els últims anys, l'auge de la ficció televisiva ha permès a molts actors i actrius aconseguir un èxit a la petita pantalla que no van tenir al cinema. La televisió requereix intèrprets per a projectes de llarga durada i ofereix l'oportunitat d'explorar personatges complexos al llarg del temps, cosa que afavoreix una connexió més profunda amb l'audiència. Així, la qualitat i el pressupost de les produccions televisives s'han equiparat als del cinema, elevant també el seu estatus.

Actors com Angela Lansbury, estrella de *Murder, She Wrote*, o Raymond Burr, famós per *Perry Mason*, van triomfar a la televisió tot i haver estat actors de repartiment al cinema. David Janssen (*El fugitivo*), Peter Falk (*Colombo*), Dean Stockwell (*Quantum Leap*), Rowan Atkinson (*Mr. Bean*), Ted Danson (*Cheers*) i Kelsey Grammer (*Frasier*) exemplifiquen aquesta tendència: van destacar molt més a la petita pantalla que al cinema, on poques vegades van tenir l'oportunitat d'interpretar personatges principals.

Personatges televisius icònics com Tony Soprano (James Gandolfini), Walter White (Bryan Cranston) i Don Draper (Jon Hamm) van ser interpretats per actors que fins aleshores havien tingut papers secundaris al cinema, però van assolir un gran reconeixement gràcies a les sèries. Altres, com Steve Buscemi, Hugh Laurie i Claire Danes, també han combinat els seus rols com a secundaris cinematogràfics amb protagonismes televisius memorables.

A Robin Wright se la coneixia pels seus papers a *The Princess Bride* o *Forrest Gump*, però anys més tard va coprotagonitzar l'exitosa sèrie *House of Cards* amb Kevin Spacey, guanyador d'un Oscar al millor actor secundari per *The Usual Suspects*.

Aquest fenomen reflecteix que molts intèrprets prefereixen la televisió per l'estabilitat i les oportunitats de crear personatges icònics, adaptant-se així a les exigències d'una indústria en transformació.

L'art de brillar en pocs minuts: Oscars a interpretacions curtes

Fins a la vuitena cerimònia dels Oscars no es va crear la categoria específica per a millor actor i actriu secundaris. Abans, els premis d'actuació incloïen tant papers principals com secundaris. A partir de 1937, la categoria de secundaris es va establir oficialment, amb Walter Brennan i Gale Sondergaard com a primers guanyadors.

Dianne Wiest i Shelley Winters són les actrius amb més Oscars en aquesta categoria, amb dues estatuetes cadascuna. Thelma Ritter, amb sis nominacions però sense premi, és la més nominada. Walter Brennan és l'actor amb més victòries, amb tres guardons, mentre que Anthony Quinn, Michael Caine i Jason Robards n'han guanyat dues vegades.

Moltes interpretacions breus han captivat tant l'acadèmia com el públic, demostrant que no cal molt temps en pantalla per deixar empremta. Actrius com Beatrice Straight (*Network*), Judi Dench (*Shakespeare in Love*) i Gloria Grahame (*The Bad and the Beautiful*) van guanyar l'Oscar amb presències molt limitades. Ben Johnson (*The Last Picture Show*), Martin Balsam (*A Thousand Clowns*) i Jack Palance (*City Slickers*) van destacar igualment en papers curts.

També van guanyar per interpretacions breus però intenses Margaret Rutherford, Shirley Jones, Penélope Cruz, Alan Arkin, Celeste Holm i Jo Van Fleet. Aquest fenomen confirma que una escena impactant pot deixar una marca profunda en la història del cinema.

Imatges exposades:

Secundaris al cinema clàssic

Agnes Moorehead

Basil Rathbone

Beulah Bondi

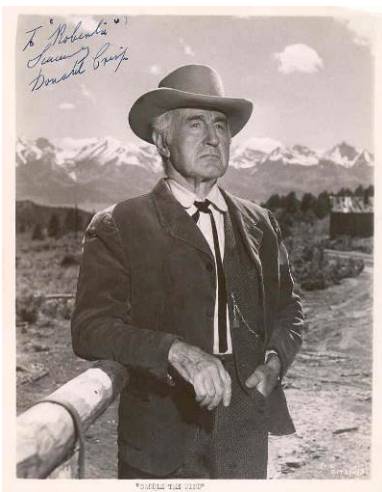
Charles Coburn

Claude Rains

Dame May Whitty

Donald Crisp

Edna May Oliver

Edward Everett Horton

Elsa Lanchester

Ernest Borgnine

Ethel Barrymore

Eve Arden

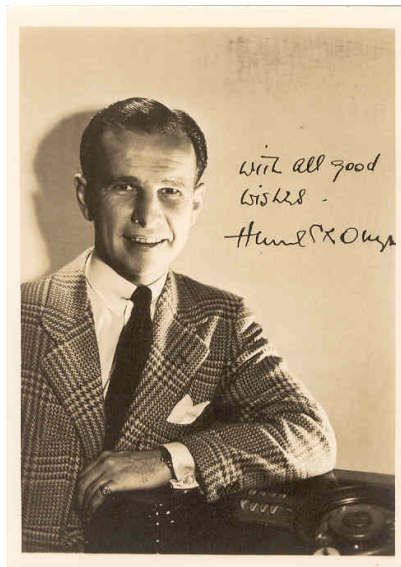
Frank Morgan

George Sanders

Gilbert Roland

Hume Cronyn

Jane Darwell

John Barrymore

John Carradine

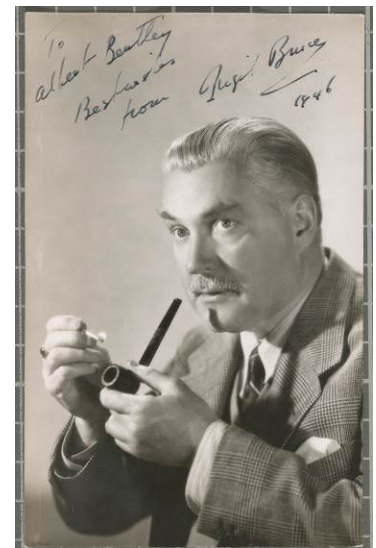
Leo G. Carrell

Lionel Barrymore

Maria Ouspenskaya

Nigel Bruce

Peter Lorre

SZ Sakall

Thelma Ritter

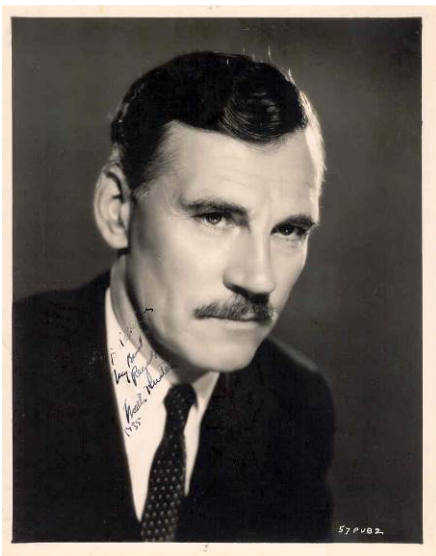
Thomas Mitchell

Una O'Connor

Walter Brennan

Walter Huston

Ward Bond

El secundari roba el protagonisme

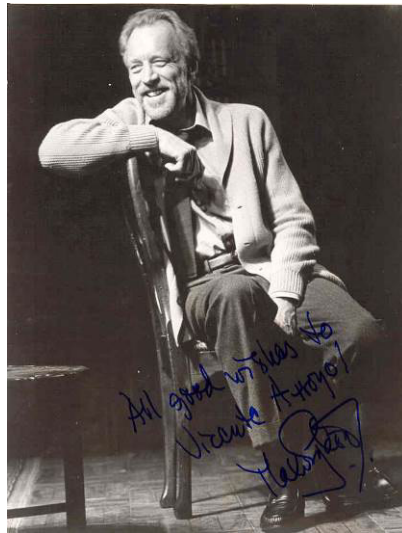
Natalie Wood

Rita Moreno

Linda Blair

Max Von Sydow

Jane Fonda

Vanessa Redgrave

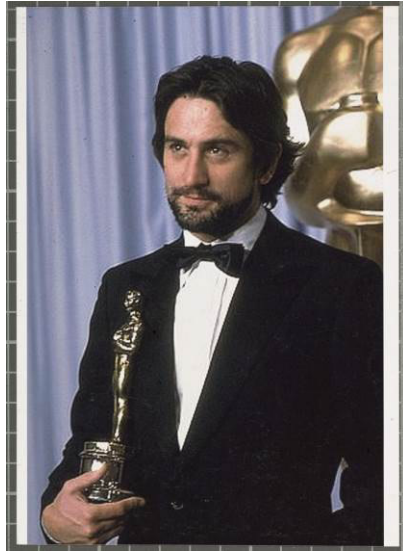
Christopher Walken

Robert de Niro

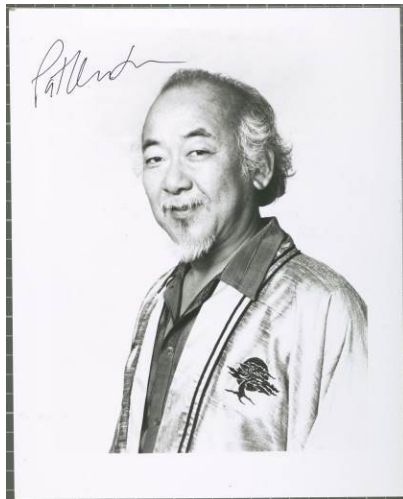
Al Pacino

Robert de Niro

J.K. Simmons and Miles Teller.

Pat Morita

Jared Leto i Matthew McConaughey

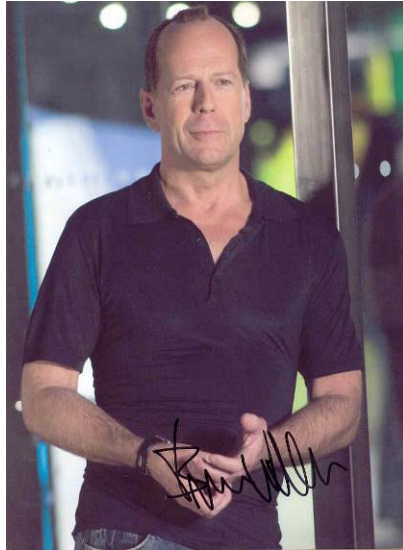
Marlon Brando

Martin Sheen

Brad Pitt

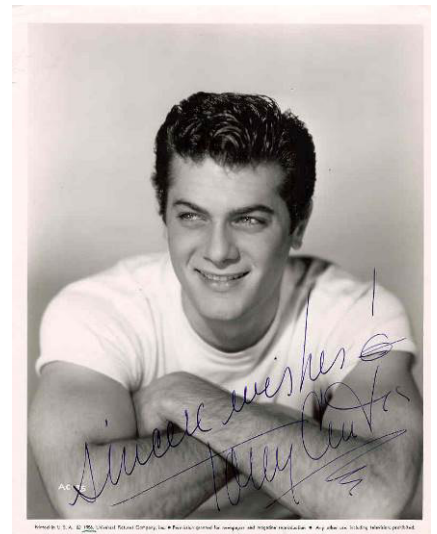
Bruce Willis

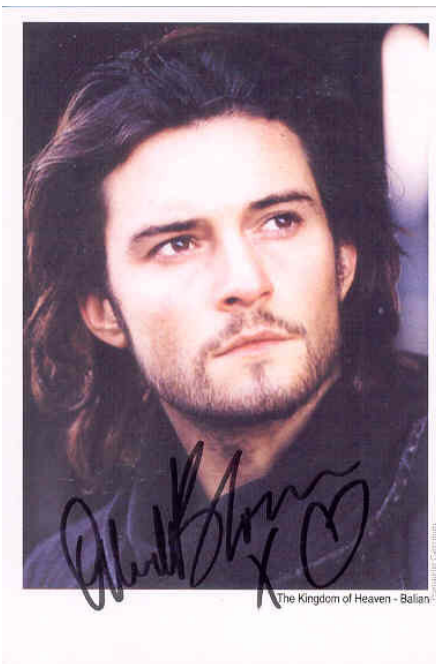
Jack Lemmon

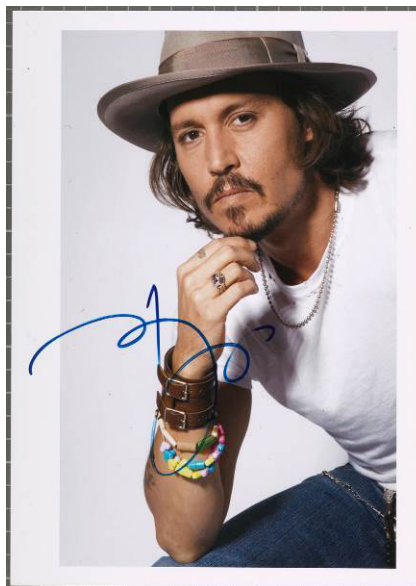
Marilyn Monroe

Tony Curtis

Orlando Bloom

Johnny Depp

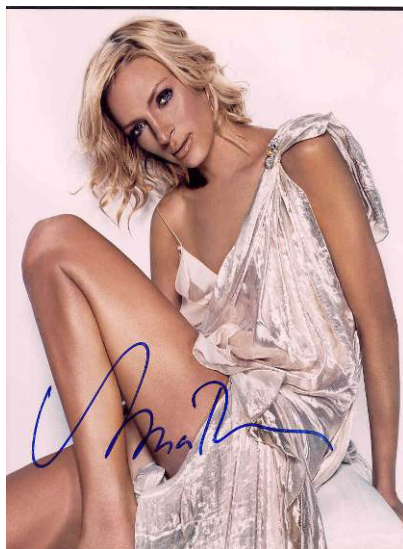
Joe Pesci

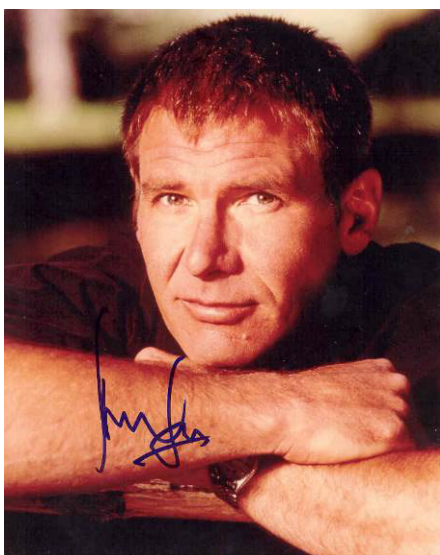
Ray Liotta

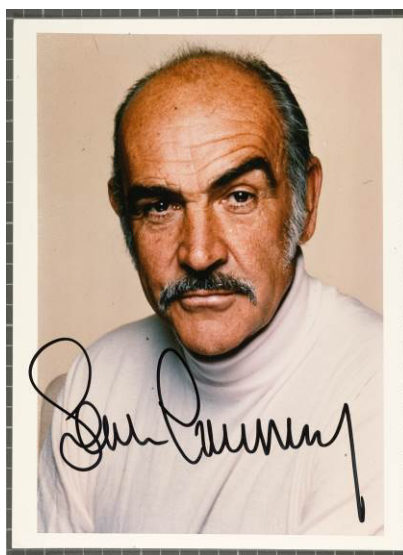
John Travolta

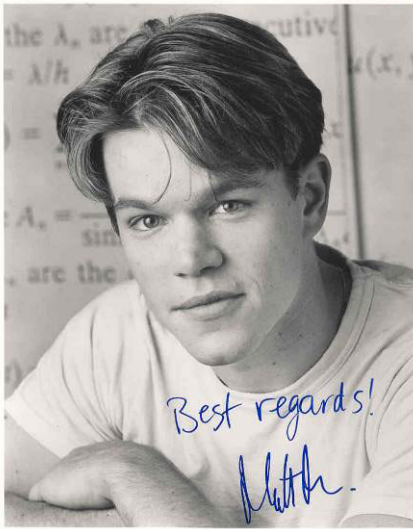
Uma Thurman

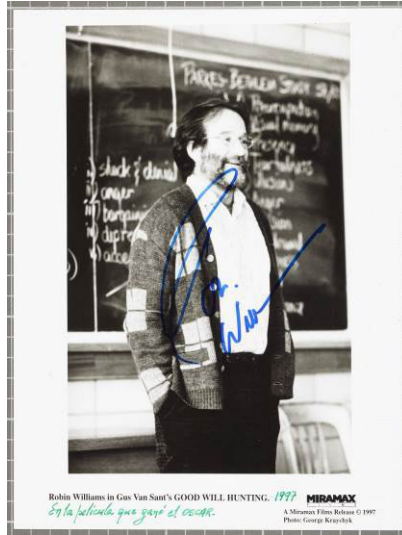
Harrison Ford

Sean Connery

Matt Damon

Robin Williams

L'art de briller en pocs minuts: Oscars a interpretacions curtes

Beatrice Straight

Judy Dench

Maureen Stapleton

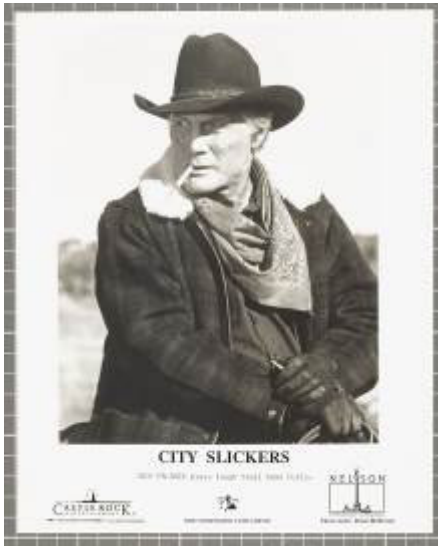
Gloria Grahame

Ben Johnson

Martin Balsam

Jake Palance

Jason Robards

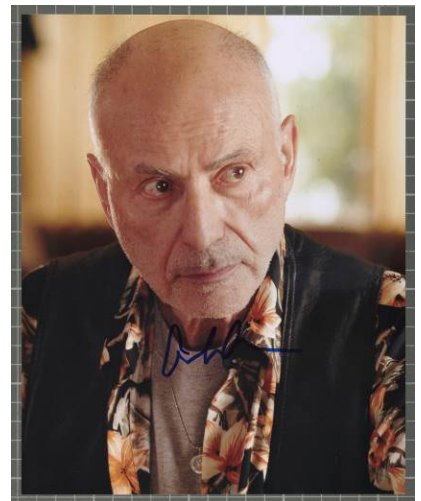
Margaret Rutherford

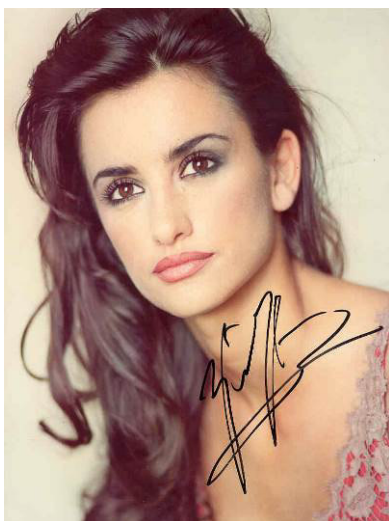
Gale Sondergaard

Shirley Jones

Alan Arkin

Penélope Cruz

Celeste Holm

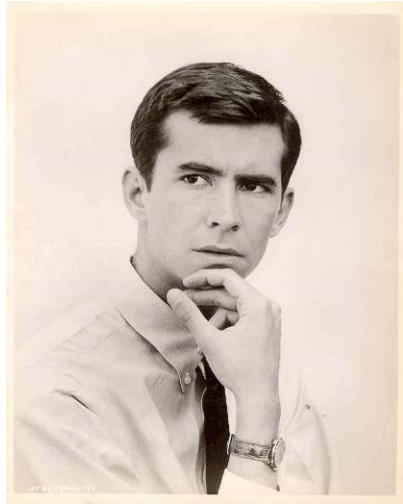

Jo Van Fleet

Antagonistes: els secundaris que fan avançar la història

Anthony Hopkins

Anthony Perkins

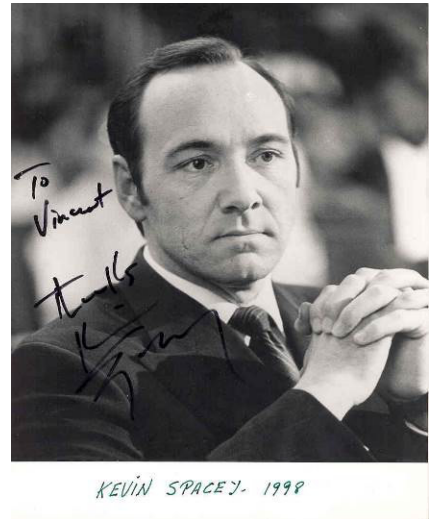
Christoph Waltz

Robert Mitchum

Alan Rickman

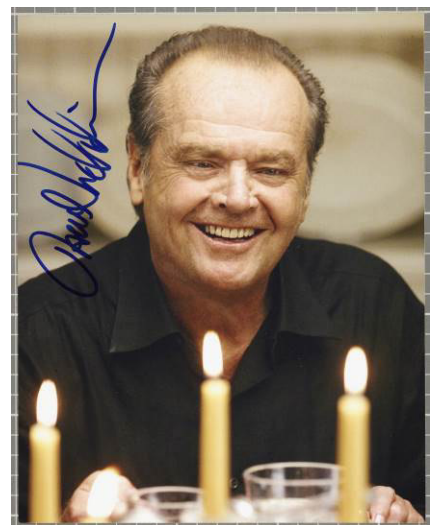
Kevin Spacey

Heath Ledger

Bette Davis

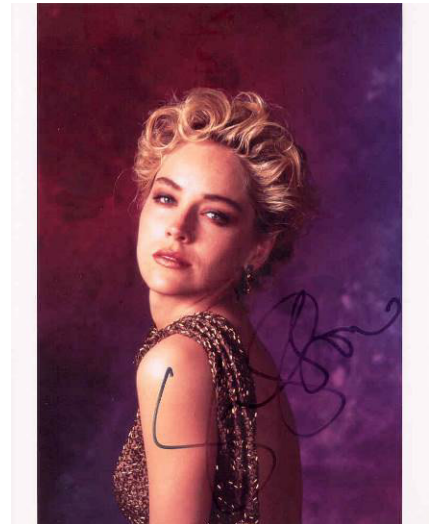
Jack Nicholson

Kathy Bates

Margaret Hamilton

Sharon Stone

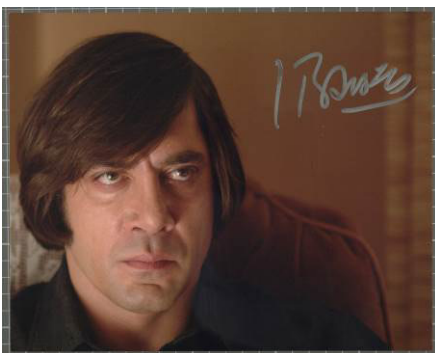
Glenn Close

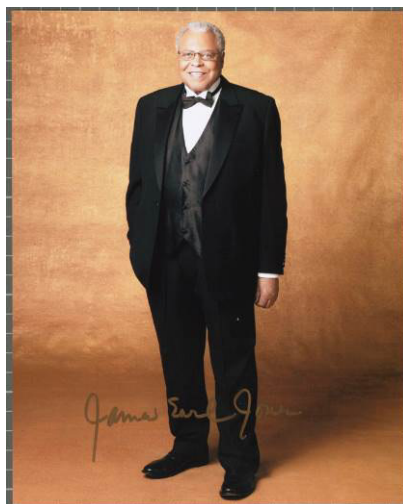
Daryl Hannah

Rosamund Pike

Javier Bardem

James Earl Ray

Robert Englund

Ralph Fiennes

Peter Sellers

Louis Fletcher

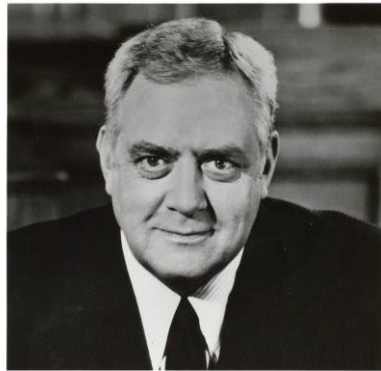

Judith Anderson

Secundaris de cinema, principals a la televisió

Angela Lansbury

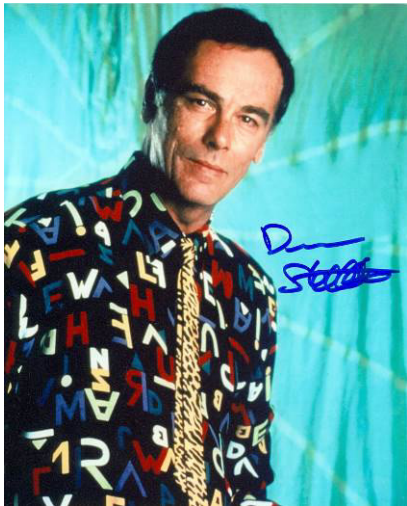

Raymond Burr

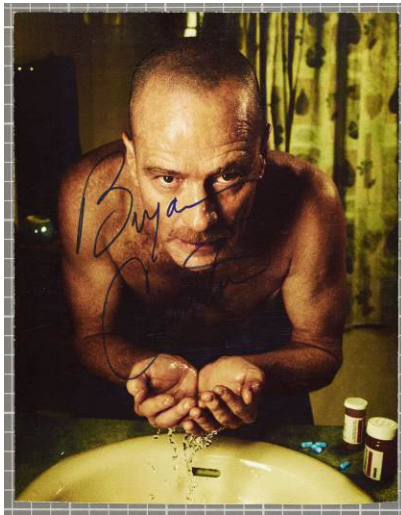
Raymond Burr

Rowan Atkinson Claire Danes

Dean Stockwell

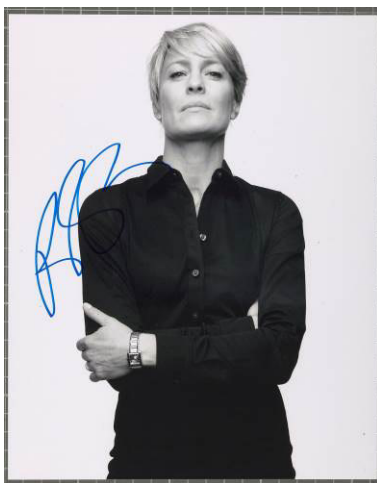
Bryan Cranston

Steve Buscemi

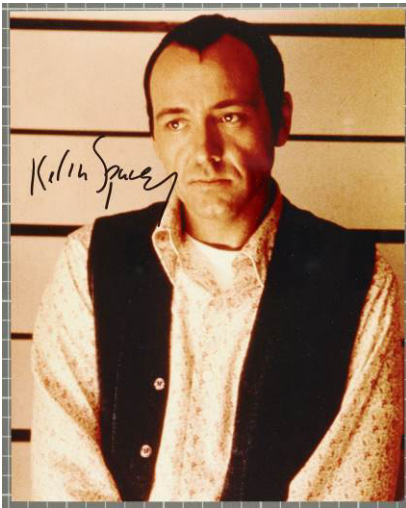
Hugh Laurie

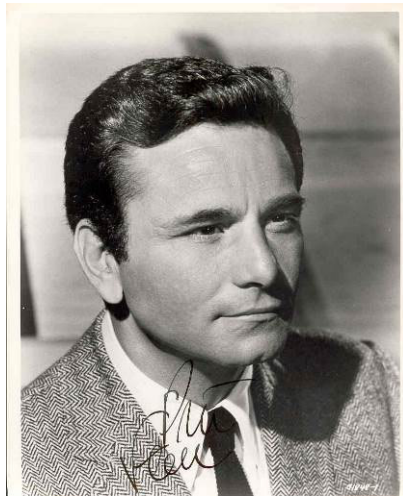
Robin Wright

Claire Danes

Kevin Spacey

Peter Falk

La Col·lecció Vicenç Arroyo

Les fotografies que conformen aquesta exposició provenen de la Col·lecció Vicenç Arroyo. Aquesta col·lecció va ser donada pel seu propietari al Museu del Cinema el 8 d'abril del 2010 i actualment consta de 20.200 fotografies, principalment retrats d'actors, actrius, directors i directores de cinema de tots els temps, moltes d'elles amb l'autògraf original del personatge retratat. També inclou 2.400 programes de mà, 2.400 autògrafs, 600 d'altres documents, 360 llibres i 480 unitats d'altre material audiovisual relacionat amb el cinema. És la donació de material cinematogràfic més important rebuda fins ara pel Museu del Cinema.

Vicenç Arroyo (Barcelona, 1931), un enamorat del cinema i del teatre ja des de la seva infantesa i joventut a Figueres, segueix, any rere any, incrementant la seva col·lecció en el Museu del Cinema amb noves donacions, especialment de fotografies. Aquesta exposició vol ser també un homenatge i un agraïment molt especial a la immensa generositat d'un home que ha contribuït a millorar, en qualitat i en quantitat, el ric patrimoni que conserva el Museu del Cinema i que posa a l'abast de tots els ciutadans.

Audiovisuals

Secundaris de cinema, principals a la televisió

Angela Lansbury: *Murder, She Wrote (S'ha escrit un crim)* — creador: Peter S. Fischer, William Link, Richard Levinson, 1984–1996 — Estats Units d'Amèrica

The Manchurian Candidate (El missatger de la por) — director John Frankenheimer, 1962 — Estats Units d'Amèrica

Raymond Burr: *Perry Mason* — creador: Erle Stanley Gardner — Estats Units d'Amèrica

Rear Window (La finestra indiscreta) — director Alfred Hitchcock, 1954 — Estats Units d'Amèrica

Rowan Atkinson: *Mr. Bean* — creador: Rowan Atkinson, Richard Curtis, 1990–1995 — Regne Unit

Four Weddings and a Funeral (Quatre bodes i un funeral) — director Mike Newell, 1994 — Regne Unit

Dean Stockwell: *Quantum Leap (El Salt / El viatger del temps)* — creador: Donald P. Bellisario, 1989–1993 — Estats Units d'Amèrica

Married to the Mob (Casada amb tots) — director Jonathan Demme, 1988 — Estats Units d'Amèrica

Bryan Cranston: *Breaking Bad* — creador: Vince Gilligan, 2008–2013 — Estats Units d'Amèrica

Saving Private Ryan (Salvem el soldat Ryan) — director Steven Spielberg, 1998 — Estats Units d'Amèrica

Steve Buscemi: *Boardwalk Empire* — creador: Terence Winter, 2010–2014 — Estats Units d'Amèrica

Reservoir Dogs — director Quentin Tarantino, 1992 — Estats Units d'Amèrica

Hugh Laurie: *House* — creador: David Shore, 2004–2012 — Estats Units d'Amèrica

Sense and Sensibility (Sentit i sensibilitat) — director Ang Lee, 1995 — Regne Unit / Estats Units d'Amèrica

Claire Danes: *Homeland* — creador: Howard Gordon, Alex Gansa, Gideon Raff, 2011–2020 — Estats Units d'Amèrica

Williams Shakespeare's Romeo and Juliet (Romeo + Julieta de William Shakespeare) — director Baz Luhrmann, 1996 — Estats Units d'Amèrica / Austràlia

Robin Wright i Kevin Spacey: *House of Cards* — creador: Beau Willimon, 2013–2018 — Estats Units d'Amèrica

Robin Wright: *Forrest Gump* — director Robert Zemeckis, 1994 — Estats Units d'Amèrica

Kevin Spacey: *The Usual Suspects (Sospechosos habituales)* — director Bryan Singer, 1995 — Estats Units d'Amèrica

Peter Falk: *Columbo (Colombo)* — creador: Richard Levinson, William Link, 1971–2003 — Estats Units d'Amèrica

The Princess Bride (La princesa promesa) — director Rob Reiner, 1987 — Estats Units d'Amèrica

Ted Danson: *Cheers* — creador: James Burrows, Glen Charles, Les Charles, 1982–1993 — Estats Units d'Amèrica

Body Heat (Foc en el cos) — director Lawrence Kasdan, 1981 — Estats Units d'Amèrica

David Janssen: *The Fugitive (El fugitivo)* — creador: Roy Huggins, 1963–1967 — Estats Units d'Amèrica

The Shoes of the Fisherman (Les sandàlies del pescador) — director Michael Anderson, 1968 — Estats Units d'Amèrica / Regne Unit / Itàlia

Jon Hamm: *Mad Men* — creador: Matthew Weiner, 2007–2015 — Estats Units d'Amèrica

The Town (The town: Ciutat de lladres) — director Ben Affleck, 2010 — Estats Units d'Amèrica

James Gandolfini: *The Sopranos (Los Soprano)* — creador: David Chase, 1999–2007 — Estats Units d'Amèrica

True Romance (Amor a boca de canó) — director Tony Scott, 1993 — Estats Units d'Amèrica

Jeff Daniels: *The Newsroom* — creador: Aaron Sorkin, 2012–2014 — Estats Units d'Amèrica

Blood Work (Deute de sang) — director Clint Eastwood, 2002 — Estats Units d'Amèrica

L'art de brillar en pocs minuts: Oscars a interpretacions curtes

Beatrice Straight: *Network*, de Sidney Lumet (Estats Units, 1976), 121 min

Judi Dench: *Shakespeare in Love*, de John Madden (Regne Unit / Estats Units, 1998), 123 min

Maureen Stapleton: *Reds (Rojos)*, de Warren Beatty (Estats Units, 1981), 195 min

Gloria Grahame: *The Bad and the Beautiful (Cautivos del mal)*, de Vincente Minnelli (Estats Units, 1952), 118 min

Ben Johnson: *The Last Picture Show (L'última projecció)*, de Peter Bogdanovich (Estats Units, 1971), 126 min

Martin Balsam: *A Thousand Clowns (Milers de pallasos)*, de Fred Coe (Estats Units, 1965), 118 min

Jack Palance: *City Slickers (Cowboys de ciutat)*, de Ron Underwood (Estats Units, 1991), 113 min

Jason Robards: *All the President's Men (Tots els homes del president)*, d'Alan J. Pakula (Estats Units, 1976), 138 min

Margaret Rutherford: *The V.I.P.s (Hotel internacional)*, d'Anthony Asquith (Regne Unit, 1963), 119 min

Gale Sondergaard: *Anthony Adverse*, de Mervyn LeRoy (Estats Units, 1936), 141 min

Shirley Jones: *Elmer Gantry (El fuego y la palabra)*, de Richard Brooks (Estats Units, 1960), 146 min

Alan Arkin: *Little Miss Sunshine (Petita miss Sunshine)*, de Jonathan Dayton i Valerie Faris (Estats Units, 2006), 101 min

Penélope Cruz: *Vicky Cristina Barcelona*, de Woody Allen (Espanya / Estats Units, 2008), 96 min

Celeste Holm: *Gentleman's Agreement (La barrera invisible)*, d'Elia Kazan (Estats Units, 1947), 118 min

Jo Van Fleet: *East of Eden (A l'est de l'edèn)*, d'Elia Kazan (Estats Units, 1955), 118 min

